

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-253/19 - 1

Predmet C-253/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

26. ožujka 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Tribunal da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu, Portugal)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. veljače 2019.

Žalitelji:

MH

NI

Druge stranke u žalbenom postupku:

OJ

Novo Banco, S.A.

Tribunal da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu)

Drugi građanski odjel

[omissis]

Sažetak

1 – Nacionalni sud mora uputiti zahtjev za prethodnu odluku Sudu Europske unije u pogledu svakog pitanja koje se tiče tumačenja ili valjanosti odredaba prava Unije ako u skladu s unutarnjim postupovnim pravom donosi odluku u svojstvu

posljednje sudske instance, što znači da to u portugalskom pravnom poretku može biti i Supremo Tribunal de Justiça (Vrhovni sud, Portugal) i Tribunal da Relação (žalbeni sud, Portugal) pa čak i prvostupanjski sud.

2 – Nepoštovanje obveze upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku može se smatrati povredom obveze države članice, koja može dovesti njezine odgovornosti za štetu u okviru unutarnjeg pravnog poretka u korist oštećene osobe ili do podnošenja tužbe zbog neispunjenja obveze iz članka 258. do 260. UFEU-a.

Tribunal da Relação de Guimarães (Žalbeni sud u Guimarãesu) donosi sljedeće rješenje:

Okolnosti spora

Supružnici MZ i NI, s uobičajenim boravištem u [omissis] Norfolku (Ujedinjena Kraljevina), podnijeli su zahtjev za proglašenje stečaja.

*

U odluci koja se pobija žalbom, prvostupanjski sud utvrdio je da nema međunarodnu sudsku nadležnost za odlučivanje o zahtjevu žalitelja, s obzirom na to da se njihovo središte interesa nalazi u mjestu njihova uobičajenog boravišta, to jest u Ujedinjenoj Kraljevini, u skladu s odredbom članka 3. stavka 1. četvrtog podstavka Uredbe br. 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća.

*

Žalitelji su protiv te odluke podnijeli žalbu u kojoj su istaknuli sljedeće navode:

- (a) Žalitelji su podnijeli zahtjev za proglašenje stečaja, pri čemu su naveli relevantne činjenice, a posebno one utvrđenih u točkama 3. do 18. prvog zahtjeva.
- (b) Iz tih je činjenica jasno da im nije moguće ispuniti svoje dospjele obveze.
- (c) Sada imaju boravište u Ujedinjenoj Kraljevini, gdje rade.
- (d) Svi poslovi i ugovori koji su doveli do njihove insolventnosti sklopljeni su u Portugalu.
- (e) U Portugalu se nalazi jedina nekretnina čiji su vlasnici.
- (f) Iako borave u Ujedinjenoj Kraljevini i ne dovodeći u pitanje odredbu članka 84. Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća, jasno je da ta odredba sama po sebi ne isključuje nadležnost portugalskih sudova da odlučuju o zahtjevu žalitelja.

(g) U tom slučaju, iz uvodne izjave 30. te uredbe proizlazi nadležnost portugalskih sudova za odlučivanje o zahtjevu žalitelja.

(h) To je zato što se njihova jedina imovina nalazi u Portugalu, što znači da se središte njihovih interesa nalazi u toj zemlji.

(i) Ta okolnost *ipso iure* zasniva međunarodnu nadležnost nacionalnih sudova za odlučivanje o zahtjevu za proglašenje stečaja žalitelja, s obzirom na to da su u fazi unovčenja portugalski sudovi jedini međunarodno nadležni za određivanje zapljene i prodaje nekretnine u vlasništvu žalitelja.

(j) Zahtjev žalitelja jedino se može učiniti djelotvornim na način da postupak provede na nacionalnom državnom području, samo zato što se njihova imovina koju treba unovčiti nalazi isključivo u Portugalu.

(k) Nema veze između trenutnog boravišta žalitelja i činjenica koje su dovele do njihove nesolventnosti, koje su se u potpunosti dogodile u Portugalu.

(l) U pobijanoj odluci pogrešno su protumačene i primijenjene odredbe na koje se pozvalo radi nedopuštanja postupanja povodom zahtjeva za proglašenje stečaja.

Zbog tih razloga žalitelji zahtijevaju da se prihvati žalba, da se ukine pobijana odluka i da se naloži nastavak postupka zajedno s drugim pravom predviđenim posljedicama.

[omissis]

*

U skladu s odredbama članka 635. Código de Processo Civil (Zakonik o građanskom postupku), predmet žalbe ograničen je na zahtjev koji je u njoj istaknut, tako da je u kontekstu ovog žalbenog postupka potrebno utvrditi jesu li portugalski sudovi nadležni za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti, kako to zahtijevaju žalitelji.

*

Pravni okvir:

U ovom slučaju nije sporno da od 2016. žalitelji imaju uobičajeno boravište u Ujedinjenoj Kraljevini, gdje su zaposleni. Vlasnici su jedine nekretnine koja se nalazi u Portugalu.

Kako bi se provjerilo jesu li portugalski sudovi nadležni za pokretanje postupka o kojem je riječ, trebalo bi primijeniti Uredbu (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća.

Člankom 3. stavkom 1. navedene uredbe propisano je da su „[s]udovi države članice na čijem se državnom području nalazi središte dužnikovih glavnih interesa nadležni [...] za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti („glavni postupak u slučaju nesolventnosti”). *Središte glavnih interesa jest mjesto gdje dužnik obavlja redovito poslovanje te koje može biti provjereno od trećih strana.*

[...]

U slučaju svakog drugog pojedinca presumira se, ako se ne dokaže suprotno, da je središte glavnih interesa mjesto uobičajenog boravišta pojedinca. [...]”.

S druge strane, u uvodnoj izjavi 30. iste uredbe posebno se navodi, u dijelu u kojem je to relevantno za ovaj predmet, da „[u] slučaju pojedinca koji ne ostvaruje neovisnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost, trebalo bi biti moguće oboriti tu presumpciju na primjer ako se veći dio imovine dužnika nalazi izvan države članice uobičajenog boravišta dužnika [...]”.

U pobijanoj odluci tvrdi se da portugalski sudovi nisu nadležni za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti jer žalitelji imaju središte interesa u mjestu u kojem uobičajeno borave, to jest u Ujedinjenoj Kraljevini.

Žalitelji pak tvrde da iz uvodne izjave 30., s obzirom na to da se jedina nekretnina u njihovu vlasništvu nalazi u Portugalu, proizlazi nadležnost portugalskih sudova za pokretanje glavnog postupka u slučaju nesolventnosti.

Zato postoji sumnja u pogledu tumačenja koja se ne može riješiti primjenom dosadašnje rijetke sudske prakse i postojeće doktrine.

Kako je to istaknula Rosa Tching, sutkinja Supremo Tribunal de Justiça (Vrhovni sud), djelotvornost prava Unije i, dugoročno gledano, uspjeh njegova postojanja i razvoja ovise o njegovoj pravilnoj i ujednačenoj primjeni od strane nacionalnih sudova.

U tom smislu, u skladu s člankom 267. točkama (a) i (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Sud Europske unije nadležan je za odlučivanje o tumačenju Ugovora te valjanosti i tumačenju akata koje su donijele institucije, tijela, uredi ili agencije Unije, a ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom države članice protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu.

Nacionalni sud nije dužan ispuniti tu obvezu jedino ako zaključi da „pitanje nije relevantno ili da je predmetna odredba prava Unije već bila predmet tumačenja Suda ili da je pravilna primjena prava Unije tako očita da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji” (vidjeti *Silveira, A. [omissis] „Anotação aos acórdãos (TEDH) Ferreira Santos Pardal c. Portugal e [TJUE] Ferreira da Silva e Brito (ou do ,grito do Ipiranga’ dos lesados por violação do direito da União Europeia no exercício da função jurisdicional)”*, [omissis]).

Nepoštovanje obveze upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku može se smatrati povredom obveze države članice, koja može dovesti njezine odgovornosti za štetu u okviru unutarnjeg pravnog poretka u korist oštećene osobe ili do podnošenja tužbe zbog neispunjenja obveze iz članka 258. do 260. UFEU-a (o odgovornosti države za kršenje prava Europske unije zbog aktivnosti sudova, vidjeti presude Suda od 30. rujna 2003., Köbler, C-224/01; od 9. prosinca 2003. Komisija/Talijanska Republika, C-129/00 i od 13. lipnja 2006. Traghetti del Mediterraneo, C-173/03).

Slijedom toga, nacionalni sud mora uputiti zahtjev za prethodnu odluku Sudu Europske unije u pogledu svakog pitanja koje se tiče tumačenja ili valjanosti odredaba prava Unije ako u skladu s unutarnjim postupovnim pravom donosi odluku u svojstvu posljednje sudske instance, što znači da to u portugalskom pravnom poretku može biti i Supremo Tribunal de Justiça (Vrhovni sud) i Tribunal da Relação (žalbeni sud) pa čak i prvostupanjski sud.

U pogledu ovog predmeta, u skladu s odredbom članka 14. Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (Lei n.º 39/2003 de 22/8, com as alterações introduzidas pelo Decreto-Lei n.º 26/2015 de 6 de fevereiro) (Zakonik o nesolventnosti i oporavku poduzeća –Zakon 39/2003 od 22. kolovoza, kako je izmijenjen Uredbom sa zakonskom snagom 26/2015 od 6. veljače), protiv presuda koje žalbeni sudovi donesu u okviru postupka u slučaju nesolventnosti načelno nije dopuštena žalba, osim ako su u suprotnosti s drugim presudama donesenima primjenom istog propisa, a Supremo Tribunal de Justiça (Vrhovni sud) još nije utvrdio sudsku praksu.

Slijedom toga, ovaj je žalbeni sud konačna sudska instanca, osim ako je riječ o navedenom iznimnom hipotetskom slučaju.

S obzirom na prethodno navedeno, ovaj postupak valja prekinuti u skladu s člankom 269. stavkom 1. točkom (c) prvim dijelom i člankom 272. stavkom 1. Código de Processo Civil (Zakonik o građanskom postupku) i uputiti Sudu dolje navedeno pitanje tumačenja u skladu s člankom 234. UEZ-a.

Prethodno pitanje

Jesu li u skladu s Uredbom br. 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća sudovi države članice nadležni za pokretanje glavnog postupka u slučaju nesolventnosti državljanina koji u toj državi ima svoju jedinu nekretninu, iako se njegovo uobičajeno boravište i obiteljski dom nalaze u drugoj državi članici u kojoj obavlja nesamostalnu profesionalnu djelatnost?

*

[omissis]